

Išpažinties dovana . Ką reiškia atleisti?

Turėtume pirmiausia apsvarstyti, kas apskritai yra nuodėmė ir ką reiškia „atleisti“? Kas yra gailestingumas ir atleidimas? Mes, krikščionys, galbūt vartojam šį žodį per dažnai, galvodami, jog tai natūralus ir įprastas dalykas. Tačiau gailestingumas ir atleidimas išties yra didelis stebuklas.

Atleisti – tai pasielgti priešingai, nei reikalautų teisingumas. Teisingumo nuostata, kuri cituojama ir Biblijoje, net įdedama į Jėzaus lūpas, sako: „Akis už akį ir dantis už dantį.“ Tai lygiavos principas: jei tau išmušė vieną dantį, ir tu gali išmušti vieną, jeigu išmuši du – jau bus neteisinga. Šis lygiavos principas galioja visose religijose, tiek tarp žmonių, tiek ir santykiyje su Dievu. Kai mes religijotyros žvilgsniu žvelgiame į Dievą ir santykį su Juo, iš tiesų pastebime, kad žmogus jaučiasi nesaugus prieš Dievą. Jis pasiruošęs atsilyginti ne tik už gerus, bet ir už blogus mano darbus. Teisingai atsilyginti. Neatsitiktinai ir Karlas Marksas kalba, kad kiekviena religija kyla iš baimės. Aišku, gaila, kad krikščionys neparodė Marksui atleidimo stebuklo, kuris išvaduoja iš baimės.

Dar visai neseniai katekizme turėjome formuluotę, kad Dievas yra teisingas: už gerą atlygina, už pikta – baudžia. Gyvename bijodami, kad mūsų laukia bausmė. Dievo teisingumas yra teisingumas. Tobulas, kaip ir pats Dievas. Jei gyveni neapykantoje su broliu, neleidi jam gyventi, tai ir Dievas neleis tau gyventi. Islame taip pat nekalbama apie atleidimą. Mus šiurpino žinia, kai buvo grasinama nužudyti moterį, kuri įžeidė Pranašą. Taip, teisingumas šito reikalauja. Žudai Pranašo šventąjį vardą, vadinasi, ir tu neturi teisės gyventi. Tuo tarpu atleidimas yra teisingumo atsisakymas, kito kelio pasirinkimas. Tu gali atsilyginti, bet neatsilygini tuo pačiu, atsisakai vykdyti aklą teisingumą. Kai prašai, kad tau atleistų, reikia turėti omenyje, kad prašai stebuklo, kai ko, kas yra tikrai dieviška. Jėzus pateikia mums dieviškojo elgesio formulę: teisingumas + meilė + gailestingumas = atlygis.

Teologai yra apmąstę gailestingumą, kuris yra nupirktas Nekaltojo kančia: Jis juk neturėjo kentėti, bet vis tiek kentėdamas sunaikina teisingumo galimybę. Prikeldamas apkaltintą Nekaltąjį, Dievas rodo, kad priima Nukryžiuotojo auką nuodėmėms atleisti. Jėzaus kraujas numazgojo mūsų nuodėmes. Sakant su kard. Ch. Schoenbornu: gailestingumas privalo būti didesnis už teisingumą. Be gailestingumo pats teisingumas tampa neteisybe. Jis veda į teismą. **Tik gailestingumas nugali teismą.** Mes visi viliamės šios pergalės, jis - vienintelė mūsų viltis.

Atleisti mums – sunku, ir tai yra labai normalu. Teisingumo formulės vieta nėra galva ir smegenys, teisingumo formulė gyvena mūsų širdyse. Prisimenu moterį, kuri verkė per savo dukters laidotuves, sakydama, kad norėtų, jog vairuotojas, mirtinai sužalojęs jos dukrą, taip pat prarastų savąją, jai esą tuomet būtų lengviau... Taip, širdis sako būtent šitai. Žinoma, jai būtų lengviau, jei susitiktų du skausmai, ir tas antrasis tarsi atpirktų moters patirtąjį skausmą. Kita vertus, nereikia užmiršti, kad atleidimas yra stebuklas. Dažnai atmintis neleidžia mums nurimti. Vis kartoju, jog širdyje nešiojamės patirtą skriaudą, ir atleisti nepavyksta. Mes turime Dievo dovaną – atmintį. Bėgant laikui žaizda užsitrauks, apgis, vėliau visiškai neberegaguojame į kadaise patirtą skriaudą. Atmintyje tie skaudūs įvykiai išlieka, niekur jų neiškelsim. Pavyzdžiui, aš esu asmeniškai įžeistas savo viršininko, visada tai prisimenu, tačiau aš jam tikrai atleidau iš tyros širdies. Galvoju, kad atleidimas įvyksta tada, kai pradėdame skriaudikai nelinkėti to, ką jis tau leido išgyventi.

Pyktis yra būtent tai – „noriu, kad patirtum tai, ką patiriu aš“. Atleidimas prasideda, – tikriausiai pro sukąstus dantis, – meldžiant Dievą, kad neleistų jam patirti to paties. Galiausiai ta malda gydo ir leidžia išsivaduoti iš mūsų pykčių, įžeidimu užkietintos širdies. Atleidimas – Dievo žvilgsnis į nuodėmę: „Tu pasielgei taip, kad turėčiau tave bausti, aš dėl Jėzaus kraujo, nebausiu tavęs, tau atleidžiama tavo nuodėmė.“ Tai yra viena didžiųjų išpažinties mokyklų: mes privalome mokėti atleisti, privalome iš tyros širdies atleisti. Išpažintis kaip tik ir moko šio meno. Kiekviena malda to moko. Kai kasdien kalbame Viešpaties maldą, juk sakome „tiek kiek aš atleidžiu, ir tu man atleisk“. Tarsi mes save keliamo Dievui pavyzdžiu: „Matai, kaip aš atleidžiu, ir tu man atleisk“. Krikščionybė apskritai yra atleidimo ekspertė ir žinovė, tačiau reikia gerai suprasti, kas tai yra.

Čia prisiminkime ir tiesos reikšmę. **Tiesa yra esminis dalykas mano santykiuose ne tik su Dievu, bet ir su kiekvienu žmogumi.** Šv. Jonas Paulius II pabrėžė, kad XXI amžiaus žmogus dažnai nebegali naudotis savo sąžine spręsdamas, kas yra gerai ir kas blogai. Mūsų sąžinės dažnai iškreiptos. Ne kartą mačiau per televiziją niekšą, kuris tiesiai į akis žiūrėdamas kartoja: „Kuo jūs mane kaltinate? Mano sąžinė rami!“ Aš iš tikrųjų neabejoju, kad jo sąžinė rami. Ji mums pataikauja. Jonas Paulius II siūlo mums naudotis darant sprendimus ne sąžine, bet tiesa. Žinoma, čia jau pasigirsta, kad mano ir tavo tiesa nėra tas pat. Benediktas XVI primena apie reliatyvizmo pavojų, kai tikros tiesos nėra ir negali būti. Visos tiesos geros. Betgi tiesa, apie kurią kalba krikščionys, nėra idėja ar ideologija. Tai Asmuo. Dievas, tapęs žmogumi, Jėzus iš Nazareto, pasakęs: „**Aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas.**“

Kai reikia pasirinkti, kaip pasielgti, mums reikia to pasimokyti iš Jėzaus. Iš čia kyla ir tiesa apie nuodėmę. Labai dažnai šiandienis žmogus į nuodėmę žiūri nerimtai – Dievas toks didis ir gailėstingas, kad jam nuodėmė yra niekas. Žinoma, Jis pajėgus atleisti, bet Dievas nuodėmės tikrai nelaiko smulkmena. Kiekviena sunki nuodėmė Dievui yra tikrai sunki nuodėmė, jos nenurašo kaip smulkmenos. Jei pasiruošė tau atleisti, tai atleidžia rimtus dalykus – Jis iš tikrųjų atleidžia tau tavo nusikaltimą. Beje, nuodėmės samprata yra grynai krikščioniškas dalykas. Mes labai dažnai priskiriame nuodėmes ne krikščionims. Žinoma, jie gali pažeisti įstatymus, negražiai pasielgti ar panašiai, bet tik krikščioniui tai bus dar ir nuodėmė. Tai yra elgesys – priešingas panašumui į Kristų, priešingas krikščioniškumui.

Nuodėmė yra krikščioniška savastis, kaip ir atleidimas. Jokia valstybė, jokia kita institucija nekalba apie atleidimą: jeigu nusikaltai, tai atlyginsi visą savo skriaudą, sėdėdamas kalėjime ar kitokiais būdais, bet nė vienas valstybinis teismas nepasakys žmogui: „Gerai, mes tau atleidžiame.“ Atleidimo įstatymas remiasi paskata atsiversti ir sugrįžti į krikšto malonės būklę. Kažkuris iš Bažnyčios Tėvų yra pasakęs, kad kaip krikšto vanduo tave numazgoja, taip paskui atgailos ašarų vanduo tave nuplauna po krikšto.

Labai dažnai išpažintį supainiojame su dvasiniu vadovavimu. Išpažintis yra sakramentinis Viešpaties atleidimo priėmimas, tai yra atėjimas išpažinti, kad Dievas atleidžia ir ką konkrečiai tau atleidžia. Išpažinties metu žmogus negali tikėtis, kad kunigas padėtų pajusti, ką turėtum keisti ar panašiai, juk kunigas tam būna net nepasiruošęs, jis žmogaus visai nepažįsta. Šią užduotį turėtų atlikti dvasiniai palydėtojai, kurie nebūtinai yra kunigai. Šiandien vis dažniau, nors dar per daug lėtai, ir Lietuvoje kuriasi ši tarnyba. Žmogus, atėjęs aptarti savo sunkumų krikščioniškame gyvenime, iš dvasinio palydėtojo gali tikėtis patarimo, kaip gyventi, ką pakeisti susiduriant su krikščioniškojo gyvenimo iššūkiais. Tuo tarpu išpažintyje išpažįstu konkretų Dievo gailėstingumo žygdarbį mano gyvenimo istorijoje: „Dievas atleidžia man štai ką.“ Išpažįstu Dievą, kuris yra konkrečiai gailėstingas, konkrečiu mano atveju. Numazgojęs šią mano nuodėmę.

Žmonės gali skųstis, kad, nors atlieka išpažintį, nejaučia jokie palengvėjimo, gyvenimas tęsiasi toliau, tarsi nieko nebūtų įvykę. Tačiau išpažintis ir nėra psichologijos seansas. Nuodėmių atleidimas yra mūsų tikėjimo objektas, ir mes tikime, kad nuodėmės atleidžiamos. Jėzus taip pasakė, ir mes tikime, jog taip ir yra. Išties Martynas Liuteris taip mokė: jei Jėzus taip pasakė, reiškia taip ir yra. Ir nėra čia ko abejoti... Kai mes kiekvieną kartą darydami nuodėmes kartojame vis tuos pačius dalykus, tai labai sveika mums patirti, jog nesame tobuli, nesame kažkokie galingi žmonės, galintys teisti kitus. Išties neretai pagalvoju, jeigu man pavyktų tikrai būti tobulam, nepajėgčiau suprasti kitų žmonių ir imčiau kaltinti: aš pajėgiu, kodėl tu nepajėgi? Toks yra mūsų silpnumas, kasdien kartojame tą patį, nors stengiamės ir pasiryžtam. Tai labai sveika mūsų puikybei. Apaštalas Paulius apie tai rašo: „Dievo galybė geriausiai pasireiškia silpnume, būdamas silpnas esu galingas“. Pats pagrindinis dalykas –ėjimas Jėzaus link, Jo malonės priėmimas.